

ВАРІАНТ 1

1. А. 2. А. 3. Б. 4. Г. 5. Г. 6. В. 7. А. 8. Б. 9. В. 10. А. 11. 1Г 2Б 3А 4Д.
 12. 1Г 2Д 3А 4В. 13. 1Г 2Б 3А 4Д. 14. 1Г 2Д 3А 4В. 15. 1Д 2В 3Б 4Г.
 16. 2, 3, 5. 17. 1, 4, 7. 18. 2, 6, 7.

19. Назвіть основні особливості рельєфу України, поясніть їх.

Рельєф — це всі нерівності земної поверхні. Для рельєфу України характерні такі загальні особливості.

- 1) Майже вся територія України (95 %) є рівнинною.
- 2) Рівнини України мають різну висоту: 70 % території є низовинами, 25 % — височинами.
- 3) Гори займають невеликі ділянки на заході (Українські Карпати, 4 % території України) та крайньому півдні (Кримські гори, 1 % площі) нашої країни.
- 4) Правобережжя у цілому вище за Лівобережжя.
- 5) Рельєф України в цілому нахилений на південь.

Більшість зазначених особливостей рельєфу пояснюється особливістю тектонічних структур, у межах яких розташована Україна. Рівнинний характер поверхні зумовлюється тим, що майже вся територія держави розміщена на платформах — давній Східноєвропейській та молодих — Скіфській і Західноєвропейській, а таким тектонічним структурам, як відомо, відповідають саме рівнини.

Різна висота рівнин пояснюється тим, що платформи поділяються на менші структури. При цьому щитам і передгірним прогинам відповідають височини. В Україні такими височинами є Придніпровська, Приазовська, Хотинська (на ній розташована найвища точка рівнинної частини України — гора Берда, яка має абсолютну висоту 515 м). Западаинам же відповідають переважно низовини (Придніпровська, Причорноморська).

Гори розташовані у межах Середземноморського рухливого поясу. Вони належать до середньовисотних (найвища вершина України — гора Говерла — має висоту 2061 м; вона розміщена в Карпатах).

Більша висота Правобережжя пояснюється тим, що саме тут лежить найбільша частина Українського щита, якому відповідають підвищені ділянки місцевості. Інші височини — Подільська, Волинська — виникли унаслідок неотектонічних рухів, спричинених підняттям Карпат.

Зниження території у південному напрямку пояснюється зануренням у цьому напрямку фундаменту давньої платформи. Тому саме тут розташовані найнижчі точки України (−5 м).

20. Охарактеризуйте спеціалізацію рослинництва Полісся. Укажіть причини, що їх обумовлюють.

Рослинництво — складова частина сільського господарства, що займається вирощуванням культурних рослин. У сучасній Україні воно є важливішим за тваринництво.

Рослинництво поділяється на рільництво, садівництво і виноградарство. Найважливішою галуззю рослинництва є рільництво, яке включає до свого складу вирощування зернових, вирощування технічних овоче-баштанних, кормових культур і картоплярство.

Спеціалізація рослинництва дуже залежить від природних умов, особливо від клімату та ґрунтів. Як відомо, ґрунти на Поліссі малородючі (переважно дерново-підзолисті), мають піщану і супіщану структуру. Коефіцієнт зволоження тут більший за одиницю, але сума активних температур найменша порівняно з іншими рівнинними частинами України.

Такі умови сприятливі для вирощування невибагливих зернових культур — жита і ячменю. Із технічних культур тут доцільно вирощувати хміль і льон-довгунець, хоча зараз площі під ними скоротилися. Важливою галуззю залишається картоплярство, а також вирощування деяких овочів.

У цілому ж продуктивність рослинництва Полісся нижча, ніж лісостепу і степу.

21*. Порівняйте національний склад населення Одеської та Хмельницької областей.

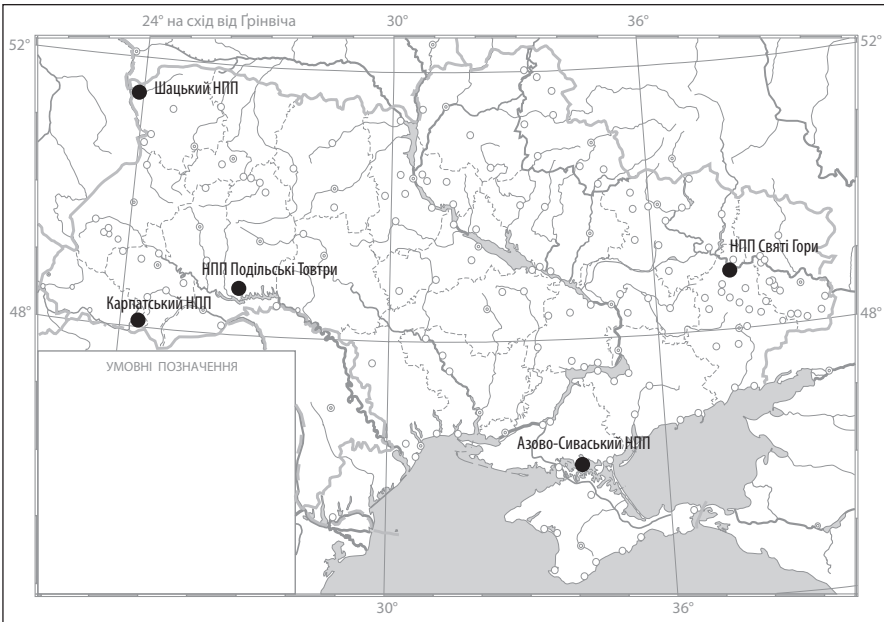
Одеська і Хмельницька області розташовані досить далеко одна від одної. Перша розміщена у Причорномор'ї, друга — на Поділлі. Вони були заселені українцями не одночасно, що й обумовило сучасні відмінності у їх національному складі.

В обох областях найбільшу частку населення складають українці. Але у Хмельницькій області їх частка набагато вища, ніж в Одеській. Росіяни тут становлять невелику частку. З інших меншин є поляки.

Росіяни в Одеській області становлять досить велику частину населення. Особливо це помітно у портових містах і на півдні області, де національний склад населення особливо строкатий. Тут компактно проживають болгари, гагаузи і молдавани. В Одесі досить багато євреїв.

Таким чином, можна зробити висновок, що національний склад населення Хмельницької області помітно однорідніший, ніж Одеської.

22. Позначте на контурній карті України розташування п'яти національних природних парків. Підпишіть їхні назви.

ВАРІАНТ 2

1. Г. 2. Г. 3. А. 4. Б. 5. В. 6. Б. 7. Г. 8. Б. 9. В. 10. Г. 11. 1А 2Г 3Д 4В.
 12. 1Г 2Д 3Б 4А. 13. 1Б 2А 3В 4Д. 14. 1В 2А 3Г 4Д. 15. 1Г 2Д 3А 4Б.
 16. 1, 3, 5. 17. 4, 5, 6. 18. 1, 4, 6.

19. Назвіть основні особливості режиму річок України, поясніть їх.

Режим річки — це закономірна зміна стану річки протягом року. Він залежить від кліматичних умов та переважаючого живлення річок.

У межах України за гідрологічним режимом виділяють чотири типи річок:

- 1) Східноєвропейський тип. До нього належать річки більшої частини України. Вони мають мішане снігово-дощове живлення (з переважанням снігового). Узимку такі річки замерзають на 2,5—3 місяці. Повінь відбувається навесні, коли в річки надходять талі снігові води.
- 2) Причорноморський тип. Такий режим мають невеликі річки Причорноморської низовини. Їх живлення майже повністю снігове. Тому повінь відбувається навесні. Влітку ж такі річки надзвичайно міліють, а більшість із них пересихає.

- 3) Кримський (середземноморський) тип. Він характерний для коротких водних потоків Південного берега Криму. У цих річок переважає дощове живлення. Оскільки дощі випадають узимку, то на річках кримського типу повинь відбувається у зимові місяці. Улітку вони здебільшого пересихають.
- 4) Карпатський тип (річки з паводковим режимом). Він характерний для річок, верхів'я яких розміщені в Карпатах (Тиса, Дністер, Прут). Ці річки мають мішане живлення, причому розтавання снігу в горах розтягується на тривалий період. Через це весняна повінь відсутня. Для річок характерні короткочасні паводки, які виникають тоді, коли в район Українських Карпат приходять потужні циклони з сильними дощами.

На сучасний режим багатьох українських річок дуже вплинула діяльність людини. Споруджені численні ставки і водосховища зменшили масштаби весняної повені та літньої межені. Тому названі режими річок України можна вважати умовними.

20. Охарактеризуйте спеціалізацію промисловості Донецького економічного району. Укажіть причини, що її обумовили.

Донецький економічний район — найпотужніший у промисловому відношенні економічний район України. Тут створюється до 20 % ВВП нашої країни. Район забезпечує значну частку українського експорту.

Головними галузями промислової спеціалізації району є чорна металургія (найбільші центри — Маріуполь, Алчевськ, Макіївка, Донецьк, Єнакієве), вугільна і хімічна (найбільші вузли — Лисичансько-Рубежанський і Горлівський) промисловість, металомістке машинобудування (Луганськ, Краматорськ, Горлівка, Маріуполь), електроенергетика, промисловість будівельних матеріалів (Амвросіївка, Костянтинівка).

Вугільна промисловість — найдавніша галузь спеціалізації району. Тут вона набула розвитку більше ніж 100 років тому завдяки наявності великих запасів якісного кам'яного вугілля — Донецького басейну. І хоча видобуток тут ведеться у шахтах, переважно на значних глибинах, район є головною вугільною базою України до цього часу.

Частина вугілля придатна для коксування. Це, а також наявність значних запасів вапняків та розташування неподалік (у Придніпров'ї) великих родовищ залізних і марганцевих руд зумовило розвиток у Донецькому економічному районі чорної металургії. Пізніше місцеве вугілля стало сировиною для численних теплових електростанцій (найбільші з них — Старобешівська, Вуглегірська, Слов'янська, Луганська, Курахівська).

Вугілля, відходи чорної металургії, багаті родовища кухонної солі сприяли розвитку в Донецькому економічному районі багатогалузевої хімічної промисловості. Тут виробляються сода, кислоти, фенол, мінеральні добрива. Сировинна база її зміцнилась, коли сюди було прокладено нафтопровід із Росії.

Найявність значної кількості сталі дозволила розвинути металомісткі галузі машинобудування, які орієнтуються на металургійні бази або на споживача (виробництво металургійного устаткування, вугільних комбайнів, тепловозів, залізничних цистерн). Пізніше тут почали виробляти і складнішу продукцію (холодильники, військову техніку).

Загальнодержавного значення набули деякі галузі промисловості будівельних матеріалів — виробництво цементу, скла тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що Донецький економічний район в основному спеціалізується на різних галузях важкої промисловості, які значною мірою сформувались на базі місцевих мінеральних ресурсів.

21*. Порівняйте корисні копалини Придніпровського та Причорноморського економічних районів.

Корисні копалини — це гірські породи і мінерали, які людина добуває з надр для власних потреб. За їх використанням корисні копалини поділяються на паливні, рудні і нерудні, а за походженням — на магматичні, метаморфічні і осадові. Склад корисних копалин значною мірою залежить від геологічної і тектонічної будови території. Це стосується також і Придніпровського та Причорноморського економічних районів України.

Більша частина Придніпровського економічного району розташована в межах Українського щита, менша, східна — у межах Донецької складчастої області. Обидві названі тектонічні структури багаті на корисні копалини: щит — на магматичні і метаморфічні, складчаста область — переважно на осадові.

Більша частина Причорноморського економічного району в тектонічному відношенні є плитами і западинами платформ — давньої та молоді. Тому тут поширені осадові корисні копалини. Менша частина — район альпійського горотворення, небагатий на корисні копалини.

Таким чином, геологічна і тектонічна будова території двох районів дуже відрізняється. Через це Придніпровський економічний район має значно більші та різноманітніші мінеральні ресурси. Загальноукраїнське значення тут мають залізні руди Криворізького басейну і Білозерського району, марганцеві руди Нікопольського басейну, кам'яне вугілля Західного Донбасу, а також родовища уранових і титанових руд.

У Причорноморському економічному районі теж є залізні руди — Керченський басейн. Але вони мають гіршу якість і менші запаси, ніж руди Придніпров'я.

Певне значення мають природний газ і кухонна сіль, переважно у вигляді ропи (вона також служить для видобутку сполук титану), вапняки. Проте такого значення, як корисні копалини Придніпровського економічного району, вони не мають.